

Zilver en zilversmeden uit het Markiezaat van Bergen op Zoom

Nieuwsbrief 3; december 2014

- Laat ik U allereerst melden dat we sinds kort een eigen Facebook pagina hebben: www.facebook.com/bergenopzilver Er kan, en zal, nog veel aan verbeterd worden, maar er staat toch al het nodige op, en er zal frequent nieuws gemeld worden. U bent meer dan welkom om een kijkje te nemen!
- *In cursief: voorbeelden van voorwerpen die recent weer "boven water" gekomen zijn. Bijna wekelijks kunnen we nieuwe voorwerpen aan de inventarisatielijst toevoegen.*

Een signet van Paulus Kerkhoff, Bergen op Zoom, ca. 1780/90 met een (nog) onbekend wapen

- We hebben nu een eigen logo. U kunt het al in de kop van deze brief zien. Twee jonge jongens, werkend onder de naam Alter Ego, net klaar op de Sint Joost Kunstacademie in Breda hebben een goed evenwicht gevonden tussen de moderne vormgeving en het idee van een oud meesterkeur.

Een tiendelige avondmaal set; Cornelus Dijkers, Zevenbergen, 1816

- Het is een heel gepuzzel om jaarreeksen te maken, vooral omdat we maar zo weinig vaste aanknopingspunten hebben. Een eerste proeve voor de 17de eeuw hebben we inmiddels. Helaas bleek daarbij ook dat 2 avondmaalsbekers, lang geleden aangeschaft door het Markiezenhof, vals waren. Sneu, maar ook wel weer interessant.

Een flinke beker, helaas kloppen stadskeur en meesterteken niet, dus vals...

- Mooie resultaten archiefonderzoek

Het archiefonderzoek voor de zilvertentoonstelling en het zilverboek vordert gestaag, al zal het nog een tijd duren voor het afgerond kan worden. We willen in dit stadium natuurlijk nog niet te veel weggeven, maar een klein tipje van de sluier oplichten kan toch wel.

Het onderzoek heeft al heel veel zilver- en goudsmeden opgeleverd over de periode 1395 tot heden. We noteerden al meer dan 350 namen, waarvan er zo'n 30 betrekking hebben op plaatsen uit de omgeving. Dit indrukwekkende aantal geeft de indruk dat Bergen op Zoom een echte zilverstad geweest is. Hierbij zijn enkele opmerkelijke perioden aan te wijzen. In de periode tussen 1500 en 1550 waren er meer dan 60 zilversmeden in onze stad werkzaam, waarvan er een aantal enkele decennia werkzaam waren. Dat heeft alles te maken met de twee grote jaarmarkten, de Paas- en de Koudemarkt, die veel kooplieden en bezoekers van einde en ver naar hier brachten. De zilversmeden hadden daardoor een grote afzet. Een ander factor van belang kwam door de heren, sinds 1533 markiezen van Bergen op Zoom, die internationaal in groot aanzien stonden. Het is daarom ook niet onlogisch dat juist zij het initiatief namen om in 1522 een ambachtsgilde voor de goud- en zilversmeden op te richten. Al bij deze oprichting telde bergen op Zoom tegelijkertijd tien goudsmeden die hier hun brood verdienden. Dit gilde was van meet af aan actief, onder meer kochten en verkochten zij als gilde enkele huizen in de stad. Misschien was dat om een buffer achter de hand te hebben. Het gilde, de organisatie ervan en de regelingen stonden model voor het gilde van Breda dat in 1556 is opgericht. Inmiddels hebben we ook enkele mooie stukken uit die periode ontdekt, die hier gemaakt zijn.

Eerste bladzijde van de gildekeur uit 1522

- Contouren tentoonstelling

De tentoonstelling mikt op een groot publiek en dus komt er veel kijken bij de opzet en realisatie, al lijkt de opening nog ver weg. Er is inmiddels een werkgroep aan de gang die een concept gemaakt heeft, dat nu verder wordt uitgewerkt. De tentoonstelling zal een aantal grote thema's kennen die de bezoeker duidelijk gaat maken hoe de zilver- en goudsmeden hun werk deden, hoe ze georganiseerd waren, wie het waren en wat ze maakten. Er komen afzonderlijke onderdelen waar aandacht wordt geschonken aan de connecties met andere steden, bijvoorbeeld Antwerpen, Middelburg, Breda en Dordrecht; onderdelen over religieuze kunst zoals die door de firma Andriessen werd gemaakt en geëxporteerd. De bezoeker zal via een zilverroute door het hele Markiezenhof geloodst worden omdat we ook heel veel zilver kunnen laten zien dat direct met de onderdelen uit de vaste collectie verband houdt. Denk daarbij aan gildezilver, processiezilver, goud en zilver dat geschonken werd bij gelegenheid van de

inspanningen bij de verschillende belegeringen; maar ook zilver als eretekens of als teken van waardigheid.

Er worden voor deze thema's stukken uit musea in binnen- en buitenland geleend.

We zullen op de tentoonstelling ook gelegenheid geven voor inbreng vanuit het publiek zodat mensen hun mooie stukken kunnen tonen en het bijbehorende verhaal erover aan anderen kunnen vertellen.

- Er is sinds kort de Stichting Bergen op Zilver, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 61875333. Bij de Belastingdienst is een ANBI beschikking met culturele status aangevraagd.

Een hostieschaaltje; W. Pelle, voor H.C.Beckers, Bergen op Zoom, 1965

- Het PR en Communicatie plan is nu gereed. Deze nieuwsbrief en de Facebook pagina zijn natuurlijk onderdeel van dat uitgebreide plan. Inmiddels is ook al afgesproken dat in het voorjaar van 2016 een opname van "*Tussen Kunst en Kitsch*" gemaakt wordt, die uitgezonden zal worden tijdens de tentoonstelling
- Om eerdere Nieuwsbrieven te lezen, kunt u hier klikken: <https://www.markiezenhof.nl/zien-en-beleven/bergen-op-zilver>